

Oppvekst og levekår

Grunnlagsdokument ny samfunnsdel, Kvinesdal 2040

Innhold

1.0	Innledning.....	2
2.0	Utviklingstrekk og utfordringer	2
2.1	Demografi og befolkning	3
2.2	Inntekt og utdanning	6
2.3	Folkehelse.....	11
2.4	Utenforskap, mestring og mangfold	13
2.5	Bosituasjon	16
2.6	Indikatorer for kjønnslikestilling.....	18
2.7	Natur og rekreasjon.....	18
2.8	Frivillig sektor	19
3.0	Resultater fra innbyggerpanel Kvinesdal 2040.....	19
4.0	Arbeidsgruppas anbefalinger i forhold til mål og strategier for satsingsområdet oppvekst og levekår	20
4.1	Mål.....	20
4.2	Strategier	21

1.0 Innledning

Kommuneplanens samfunnsdel – Kvinesdal 2040, skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier. Spørsmålet er hva slags samfunn vi vil ha, og hvordan vi skal komme dit.

Figuren til høyre viser satsingsområdene for ny samfunnsplan fastsatt i planprogrammet. Det ble opprettet administrative arbeidsgrupper til hvert satsingsområde. For satsingsområdet oppvekst og levkår ble ansvaret overført til administrativ styringsgruppe og gruppen ble utvidet med kommunalsjef for helse og omsorg:

- Jens Arild Johannessen (rådmann)
- Anne Berit Å. Hansen (kommunalsjef)
- Tor Arne Eiken (kommunalsjef)
- Chris Michelsen (enhetsleder)
- Nina Nissestad (kommuneplanlegger)

For å fange opp bredden innenfor satsingsområdet er fagpersoner i organisasjonen konsultert ved behov, samt at det er sett hen til gjeldende planer:

- Helse og omsorg i Kvinesdal mot 2040
- Handlingsplan for likestilling og mangfold 2017-2020
- Handlingsplan mot vold i nære relasjoner, oppdatert for 2018-2021
- Boligplan med hovedvekt på bosetting av flyktninger 2016-2021
- Plan for habilitering og rehabilitering 2020-2024
- Kommunedelplan for folkehelse
- Plan for barnehagetilbudet i Kvinesdal kommune 2019-2022
- Oppvekstsplan for Kvinesdal kommune 2016-2020
- Skolebruksplan for Kvinesdal kommune 2016-2020

Arbeidsgruppas oppgave har bestått i å svare ut hvordan Kvinesdal kommune kan være et godt sted å leve for innbyggerne i alle livets faser ved å formulere mål og strategier som skal fremme gode levkår og god livskvalitet.

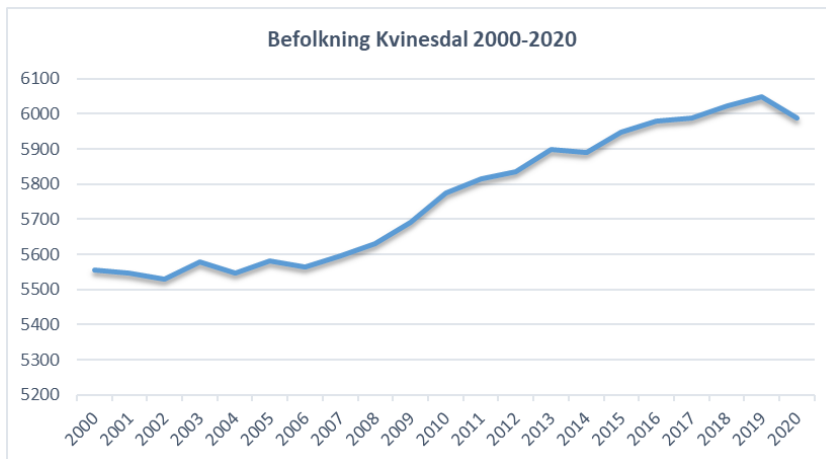
2.0 Utviklingstrekk og utfordringer

Kapittelet gir oversikt over viktige utviklingstrekk og utfordringer for Kvinesdal kommune av betydning for levkår, folkehelse, mangfold og inkludering.

Dataene er hentet fra Statisk sentralbyrå (SSB), Folkehelseinstituttets (FHS) statistikkbanker, folkehelseprofil 2021 Kvinesdal, Folkehelseoversikt 2019-2020 Kvinesdal kommune, Ungdata 2019 Kvinesdal, Analyse av Ungdata i Lister 2019, Skoleportalen Udir, NAV Lister.

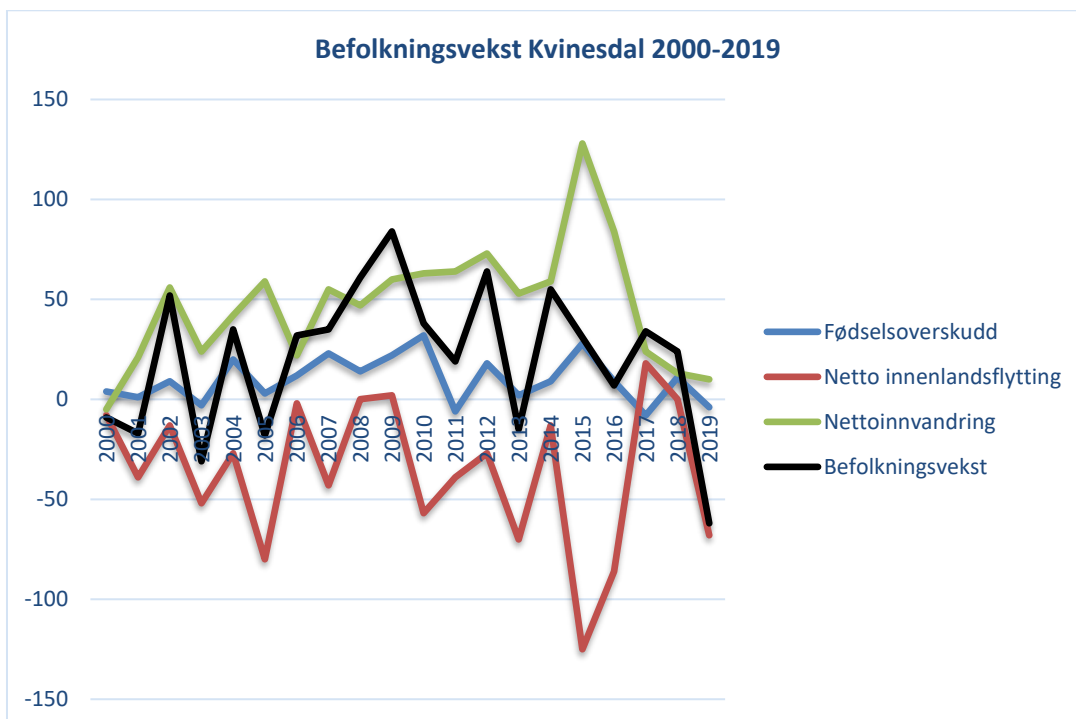

2.1 Demografi og befolkning

Grafen viser hvordan folketallet i Kvinesdal har utviklet seg siden starten av år 2000.

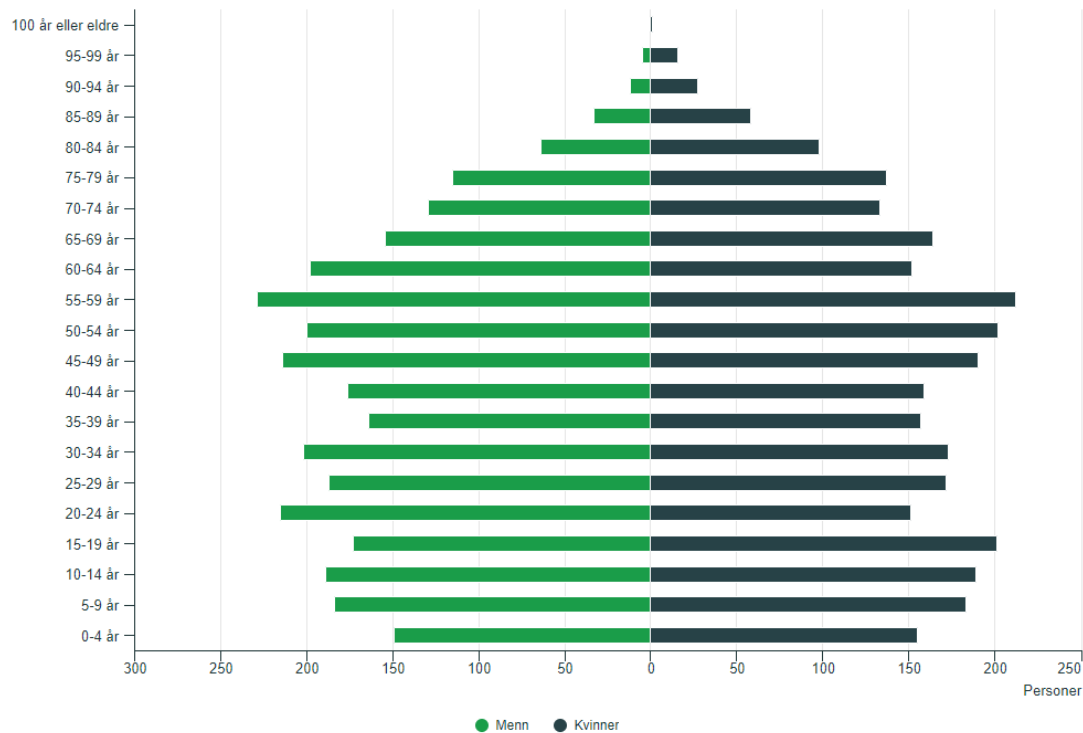
Grafen under viser årsakene til befolkningsutviklingen.

Med unntak av årene 2003, 2011, 2017 og 2019 har kommunen hatt et fødselsoverskudd hvert år siden år 2000. Befolkningsøkningen skyldes innvandring fra utlandet. I årene med befolkningsnedgang har flere flyttet fra kommunen til andre kommuner. Utflyttingen har vært større enn innvandringen fra utlandet.

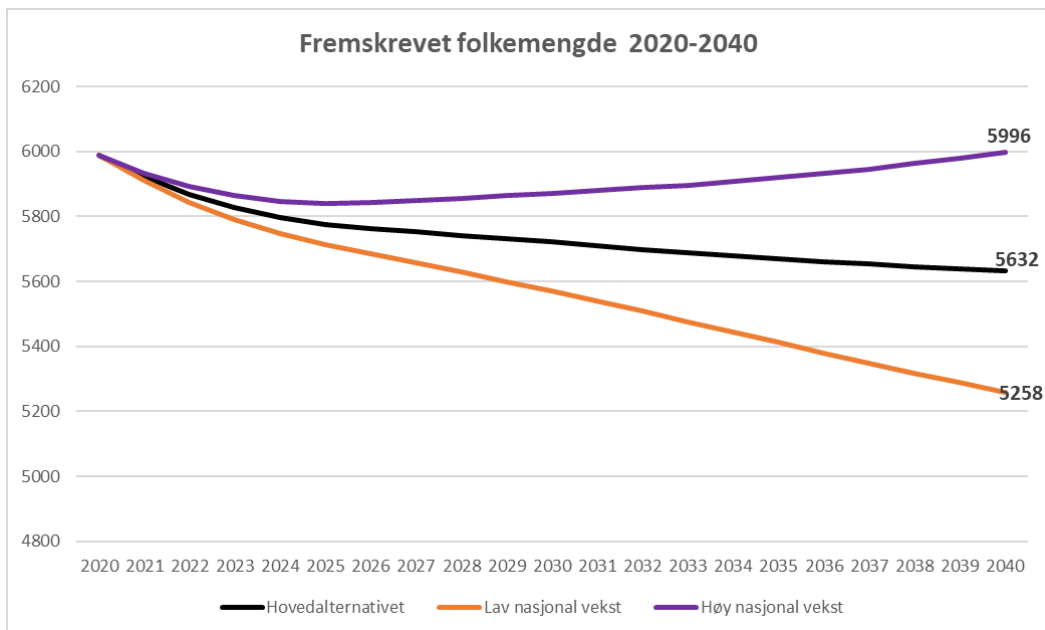
Figuren under viser befolkningen i Kvinesdal per 1. januar 2020 i form av en befolkningspyramide som er en illustrasjon av befolkningen fordelt på alder og kjønn. Alle kommuner ønsker seg en befolkningspyramide som ser ut som en pyramide/trekant, da dette er et tegn på sterkt befolkningsvekst med en stor andel unge.

Befolkningspyramide pr. 1. januar 2020 (antall personer fordelt på alder).

Kvinesdals pyramide viser tendenser til innsnevring i underkant. Det er et tegn på nullvekst eller avtagende vekst med en lav andel unge og forholdsvis mange eldre.

Fremskrevet folkemengde - antall

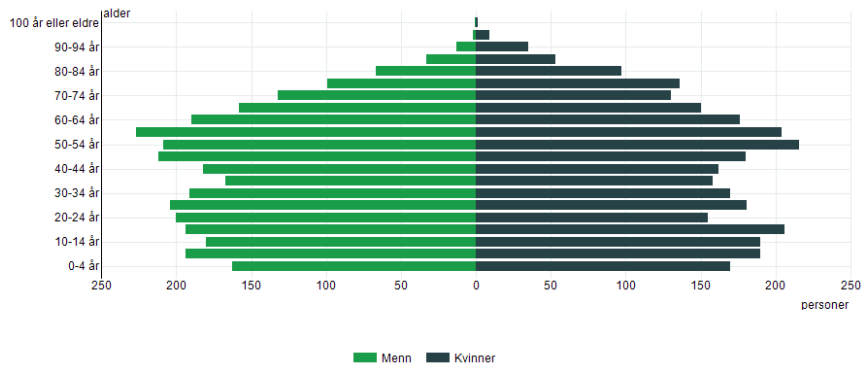

SSB utarbeider regionale framskrivninger av folketall. Alle alternativene viser en befolkningsnedgang for Kvinesdal fram mot 2040. Usikkerheten vokser utover i perioden.

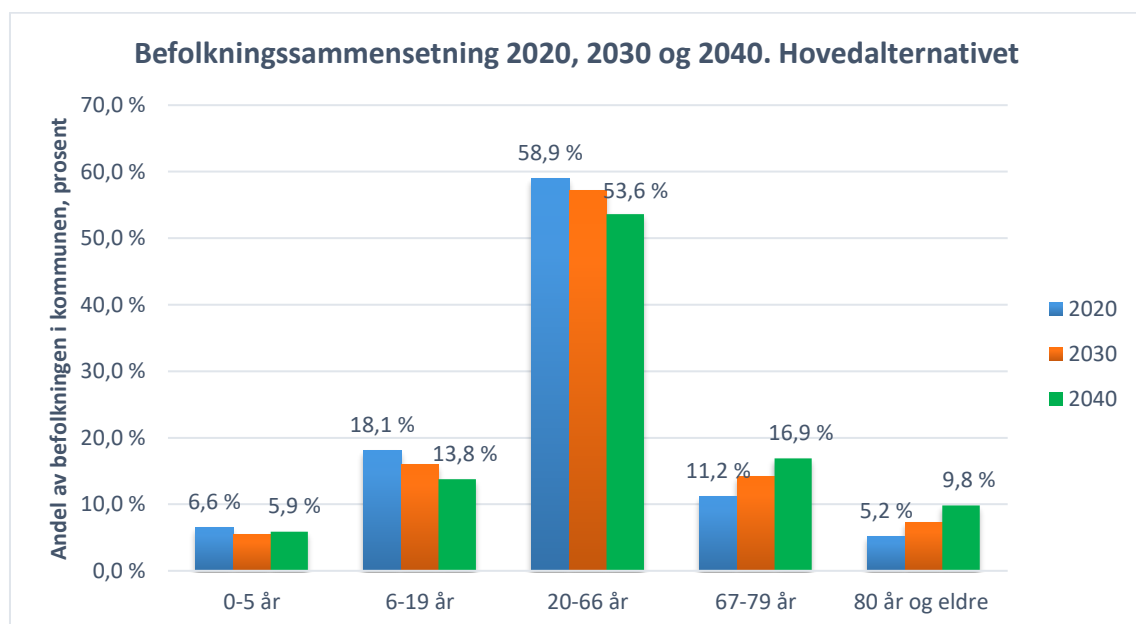
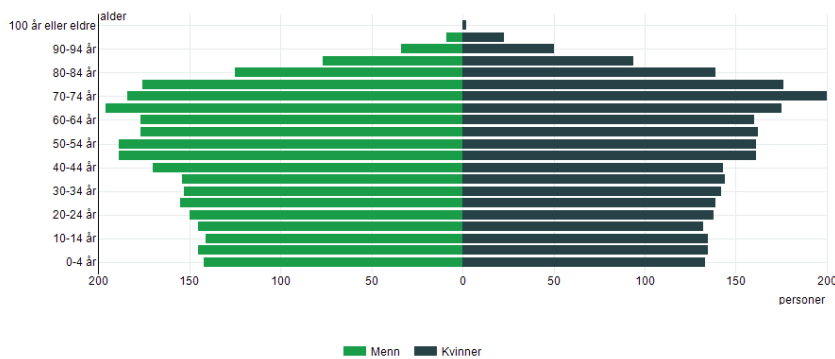
Framskrevet folkemengde – sammensetning

Den første figuren viser dagens befolkningspyramide, mens den andre figuren viser befolkningspyramiden i 2040 ved middels nasjonal vekst. Ved middels nasjonal vekst vil befolkningspyramiden for 2040 øke ytterligere i omfang i toppen. Det indikerer at veksten av yngre mennesker er for lav. Ved lav nasjonal vekst vil denne balansen forskyves ytterligere.

Framskrevet folkemengde 1. januar 2020, hovedalternativet.

Framskrevet folkemengde 1. januar 2040, hovedalternativet.

En aldrende befolkning

Aldringen er ujevnt fordelt utover Norge. Innenlandsk flytting er en vesentlig årsak til den ulike aldringen i kommunene ifølge SSB. Unge voksne flytter til sentrale strøk og får sine barn der, mens de eldre blir igjen i mer usentrale strøk. Et av målene forskere bruker på aldring av befolkningen kalles *forsørgerbrøken*. Denne er andelen eldre (65+) relativt til andelen innbyggere i typisk arbeidsalder (20-64 år). Et lavt tall angir en relativ stor andel i typisk yrkesaktiv alder.

	2020	2030	2040
Fremskrevet forsørgerbrøk eldre	0,33	0,46	0,58

Ved inngangen til 2020 var andelen 70 år og eldre i Kvinesdal på 13,5 %. I 2040 er andelen av befolkningen 70+ estimert til 22,9 % (middels nasjonal vekst). Siden andelen av befolkningen 67 år og over er forventet å øke i forhold til alle andre aldersgrupper vil det bli færre arbeidende per eldre i framtida. Aldersbæreevnen, dvs. antall arbeidsføre (20-66 år) per pensjonist (67+) vil da være fallende.

	2020	2030	2040
Fremskrevet aldersbæreevne	3,6	2,7	2,0

Grunnlagsdokumentet *Demografi og overordnede utviklingstrekk* (2020) inneholder ytterligere data knyttet til demografi og befolkning.

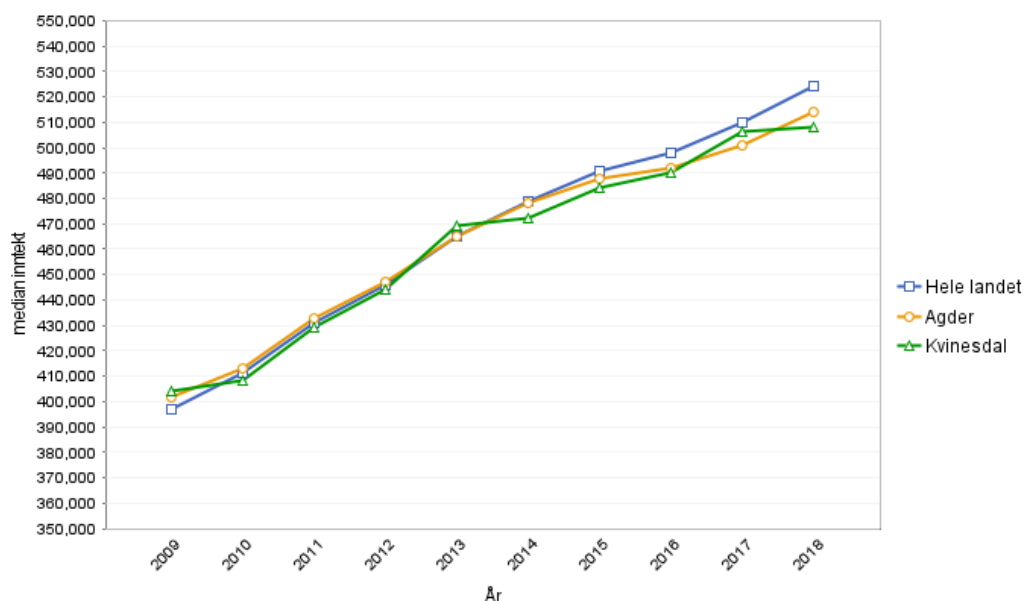
2.2 Inntekt og utdanning

Inntekt og økonomi er grunnleggende påvirkningsfaktorer for helse. SSB antar at likhet i fordelingen av økonomiske ressurser påvirker andre samfunnsmessige forhold positivt.

Lav inntekt øker sannsynligheten for dårlig selvopplevd helse, sykdom og for tidlig død. I tillegg har det å vokse opp i familier som over tid har lavinntekt stor betydning for barns helse og velferd. Stor inntektsulikhet i en kommune kan være pekepinn på at det også er store sosiale helseforskjeller i kommunen.

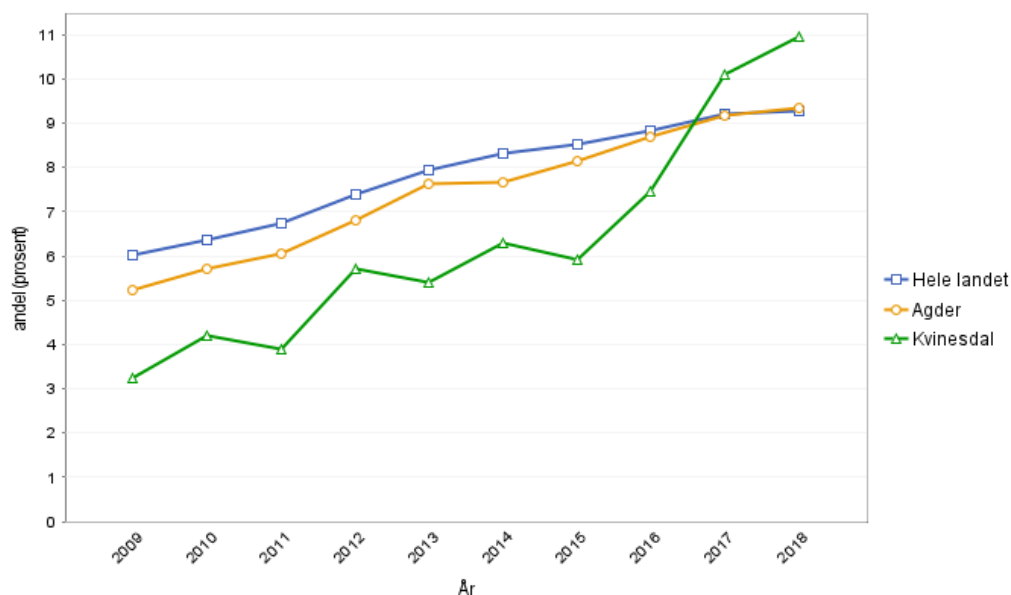
Utvikling i medianinntekt for husholdningene i perioden 2009-2018 for henholdsvis Norge, Agder og Kvinesdal fremgår av figuren under. Medianinntekten har økt i hele perioden.

Medianinntekt for husholdning 2009-2018 for Kvinesdal, Agder og landet.

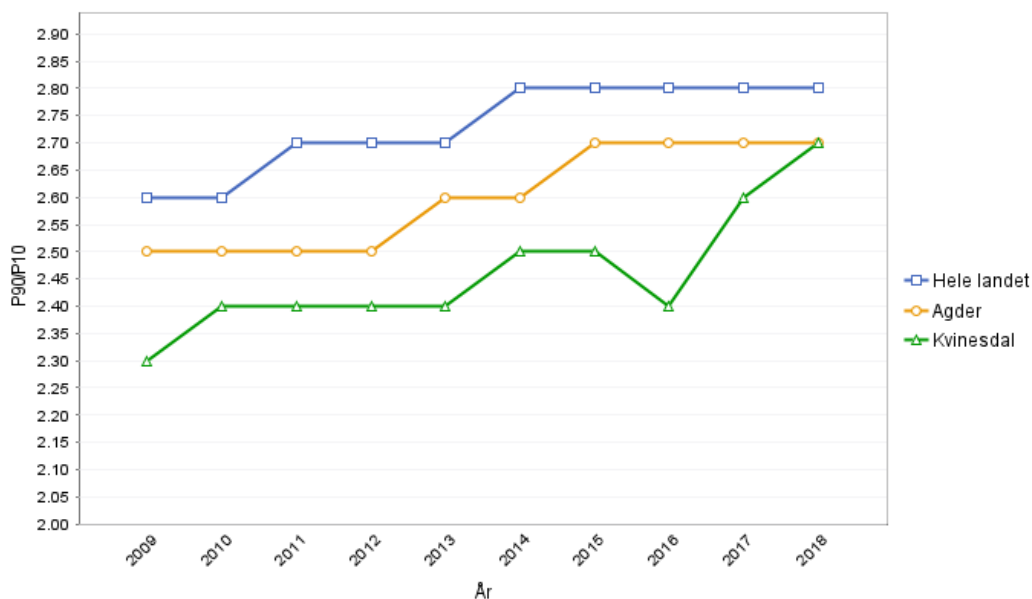
Det er en økende andel barn som vokser opp i lavinntektsfamilier i Norge. Den vanligste måten å måle fattigdom på er å ta utgangspunkt i inntekt. Lavinntektsgrensene blir definert etter inntektsfordelingen i samfunnet. I Norge der det vanligst å bruke 60 % av medianinntekt som en grense for lavinntekt. Familier med samlet inntekt under denne grensen, fratrasket husholdninger med brutto finanskapital over 1G, defineres som lavinntektsfamilier. I grafen under ser vi at andelen lavinntektsfamilier i Kvinesdal har vært økende i perioden 2009-2018, og med en klar økning fra 2015. Fra 2016 har vi sett en utvikling der andelen ligger på et høyere nivå enn hva tilfellet er for landet og fylket.

Lavinntektsfamilier 2009-2018 Kvinesdal, Agder og landet.

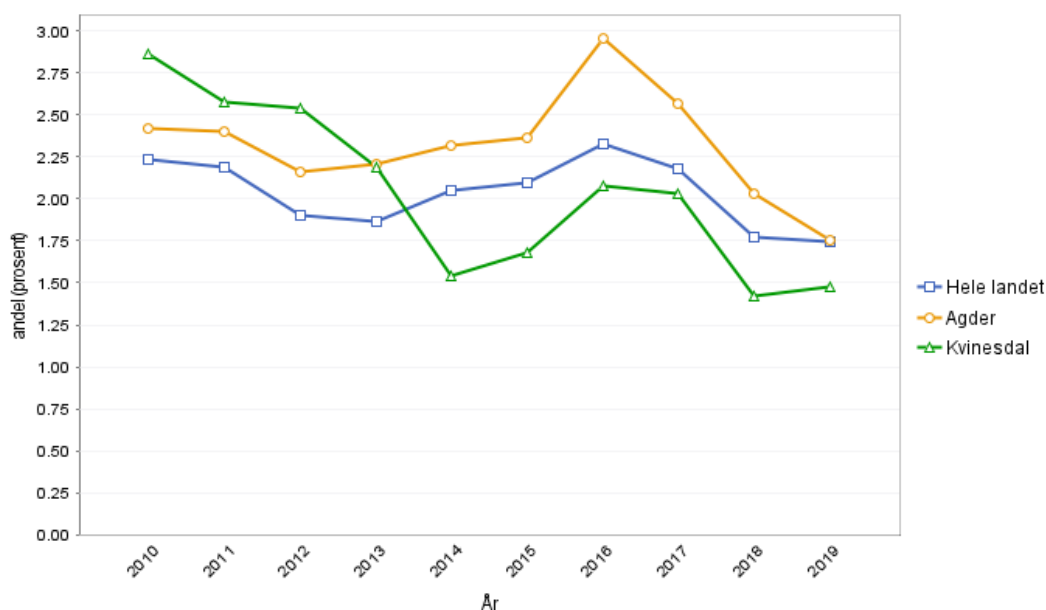
Inntektsulikhet målt etter P90/P10 beskriver forholdet mellom inntekten til den som har den 90 % høyeste inntekt i kommunen og den som har 10 % lavest inntekt. Figuren under viser utviklingen i inntektsulikhet i perioden 2009-2018. Fra 2016 har det vært en tydelig økning i inntektsulikheten i kommunen. Barn med innvandrerbakgrunn er i flertall blant barn i lavinntektsfamilier, men de siste årene har det også blitt flere barn uten innvandrerbakgrunn i denne gruppen (SSB).

Inntektsulikhet 2009-2018 Kvinesdal, Agder og landet.

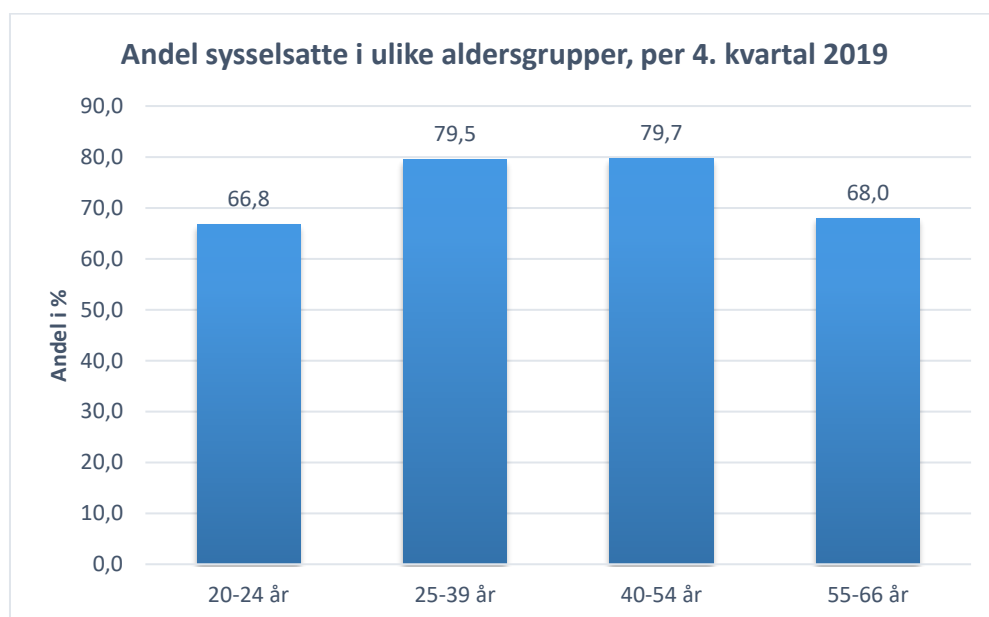

Arbeid er en av de viktigste bærebjelkene i menneskers liv, ikke bare økonomisk, men også med tanke på fysisk og psykisk helse. Arbeid er i seg selv helsefremmende. Figuren under viser utviklingen i andelen arbeidsledige (15-74 år) i perioden 2010-2019.

Arbeidsledige (15-74 år) 2010-2019 Kvinesdal, Agder og landet.

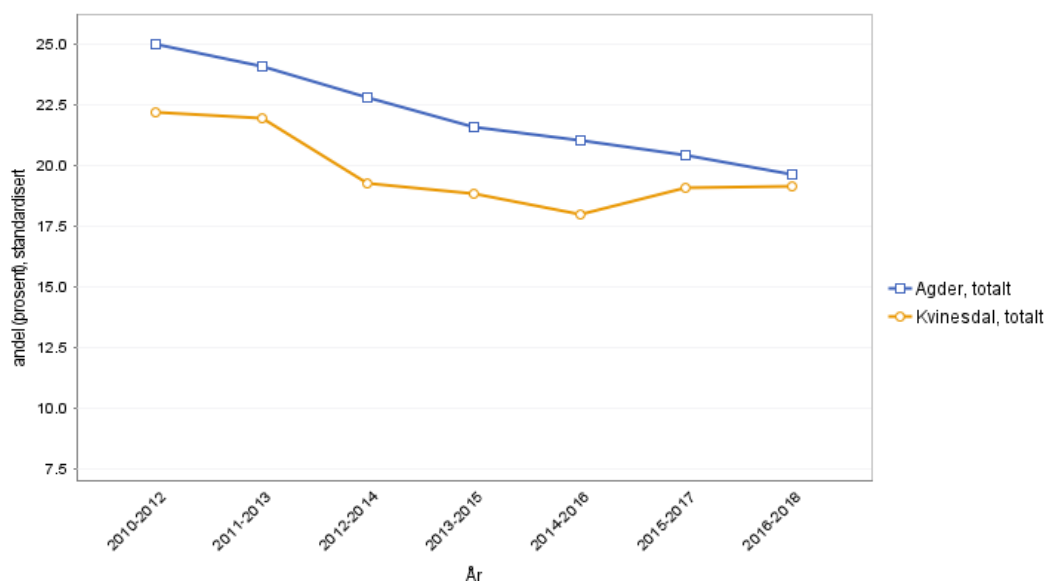

Figuren under viser sysselsatte, det vil si andel personer som deltok i arbeidslivet per 4. kvartal 2019 i kommune.

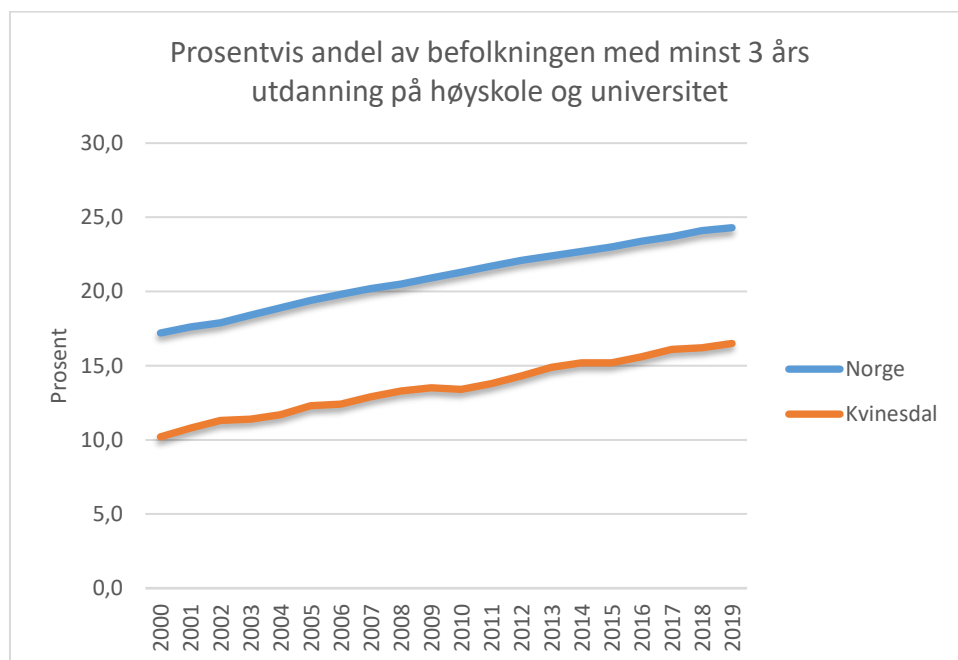

Frafallet i videregående skole i Kvinesdal har holdt seg stabilt de senere årene, se grafen under. På fylkesnivå har frafallet vært jevnt fallende. De sosiale forskjellene går i arv. Unge med foreldre med lav utdanning har større sannsynlighet for å ikke fullføre videregående skole sammenlignet med de som har foreldre med høyere utdanning. For perioden 2016-2018 var frafallet blant elevene med foreldre med høyere utdanning på 8 % mot henholdsvis 40 % for foreldre som har grunnskole som høyeste fullført utdanningsnivå og 19 % for foreldre som har videregående skole som høyeste fullført utdanning.

Frafallet i videregående skole i perioden 2010-2018 Kvinesdal og Agder.

Utdanningsnivået i Norge øker stadig. De som går inn i arbeidslivet har langt høyere utdanningsnivå enn de som går ut av arbeidslivet. I grafen under ser vi hvordan utdanningsnivået har utviklet seg i Kvinesdal og i landet fra 2000 til 2019. Utdanningsnivået i Kvinesdal er lavere enn landsgjennomsnittet. I 2019 hadde 16,5 % av befolkningen minst tre års høyere utdanning. Landsgjennomsnittet var på 24,3 % dette året.

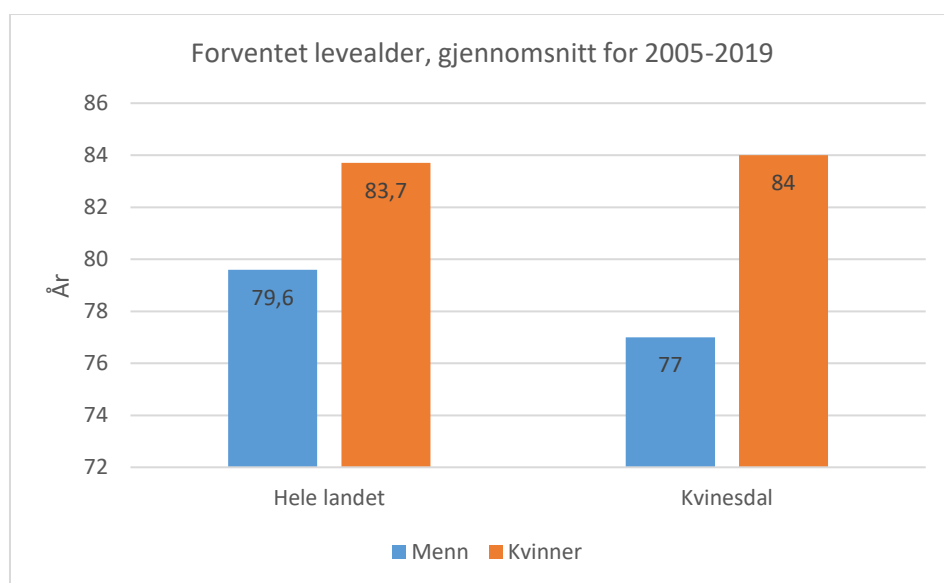
I 2019 utgjorde andelen med universitets- og høyskoleutdanning med mer enn tre år 3,3 % i Kvinesdal mot 10,3 % på landsbasis.

2.3 Folkehelse

Tidligere var smittsomme sykdommer den største trusselen mot innbyggernes helse. Senere har livsstilsrelaterte lidelser stått for den største belastningen for helsa vår. De siste 30 årene har alle grupper i befolkningen fått bedre helse, men helsegevinsten har vært størst for grupper med høy utdanning og høy inntekt ifølge SSB.

Utbruddet av koronaviruspandemien viser at alvorlige pandemier utgjøre en stor risiko for liv og helse, men også for samfunnsstabilitet og økonomi. Sannsynligheten for en alvorlig pandemi er anslått til 75 % i løpet av 100 år (Rapport: Analyser av krisescenarioer 2019, DSB).

Forventet levealder er ett av de klassiske målene på helsetilstanden i en befolkning. Levealderen har stort sett økt kontinuerlig siden man startet å beregne den, og har alltid vært høyere for kvinner enn for menn. Forventet levealder øker også med økende utdanningsnivå. Økt levealder er en kombinasjon av bedre levekår, endring i livsstil samt bedre medisinsk forebygging og behandling (SSB). Forventet levealder for kvinner i Kvinesdal er høyere enn landet for øvrig, mens forventet levealder for menn er lavere.

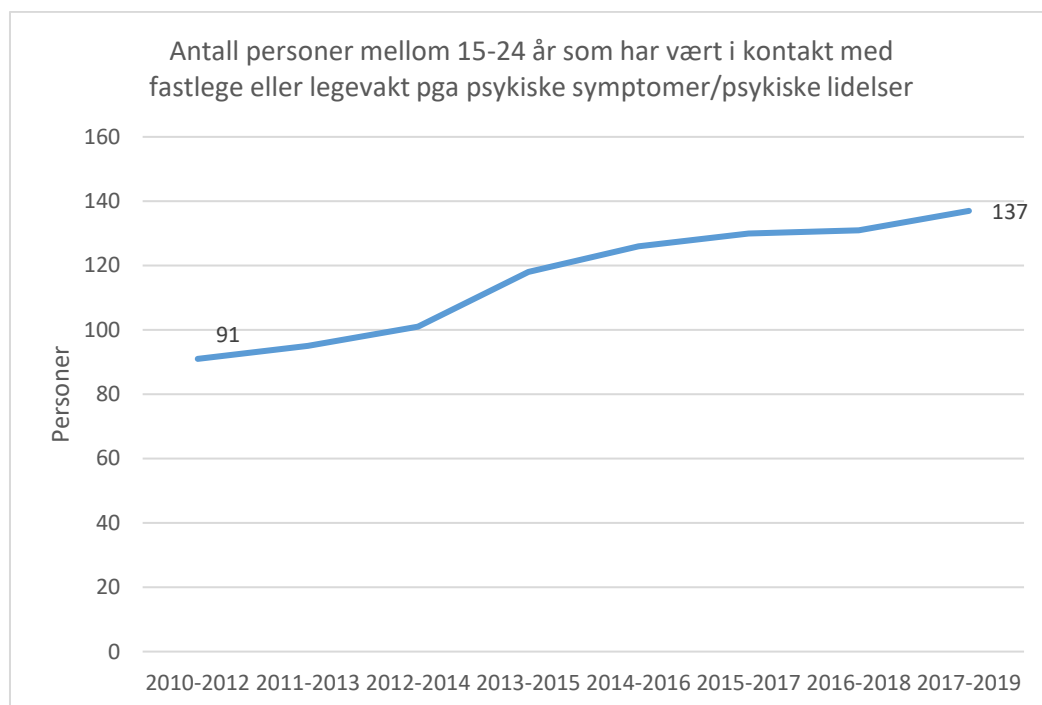
Ulikheter i levevaner følger utdannings- og inntektsnivået i befolkningen.

Forekomsten av hjerte- og karsykdom har falt og det er stadig flere som overlever disse sykdommene. Menn i Kvinesdal ligger over landsgjennomsnittet for menn ved tidlig død av hjerte- og karsykdommer.

Det er flere som overlever kreft, til tross for at forekomsten øker. Menn i Kvinesdal ligger over landet når det gjelder forekomsten av nye tilfeller av lungekreft. Kvinner i Kvinesdal ligger også noe over i forekomsten av nye tilfeller av lungekreft sammenlignet med landet.

Kvinesdal har i flere år ligget over landsgjennomsnittet i forhold til bruk av legemiddel til behandling av type 2-diabetes. For å utvikle diabetes type 2 må man være arvelig disponert, men overvekt og mangel på fysisk aktivitet er de vanligste utløsende årsakene.

Psykiske plager og lidelser er blant vår tids største folkehelseutfordringer. Sosial isolasjon er en av de største risikofaktorene for dårlig psykisk helse, mens sosial støtte beskytter (FHI, 2019). Det har vært en økning i antall unge mennesker som oppsøker helsetjenesten med psykiske symptomer de siste 9 årene i kommunen.

Ungdata 2019¹

I Ungdata-undersøkelsen fra 2019 er det prosentvis flere jenter enn gutter som oppgir at de er mye plaget av «depressive symptomer». 18 % av ungdomsskoleelevene oppgir at de har hatt mange psykiske helseplager de siste sju dagene, mot 15 % på landsbasis.

Prosentandelen av ungdomsskoleelevene i Kvinesdal som opplever at familien har dårlig råd er på samme nivå som landet for øvrig (4 %).

Ungdomsskoleelevene i Kvinesdal er mer fysisk inaktive enn på landsbasis, altså fysisk aktive sjeldnere enn en gang i uken (21 % i Kvinesdal mot 14 % på landsbasis).

Det er klart flere ungdomsskoleelever i Kvinesdal som oppgir at de drikker alkohol jevnlig (minst en gang i måneden) enn hva tilfellet er på landsbasis; 11 % mot 5 %. Prosentandelen

¹ Ungdata er lokale ungdomsundersøkelser der skoleelever over hele landet svarer på spørsmål om hvordan de har det, og hva de driver med på fritiden. Undersøkelsene er tilpasset barn og ungdom på mellomtrinnet (5.-7. trinn), ungdomstrinnet og i videregående opplæring.

av ungdommer som oppgir at de røyker fast (daglig eller ukentlig) er høyere i Kvinesdal enn landet for øvrig; 7 % mot 2 %.

Det er 42 % av ungdomsskoleelevene som oppgir at de tror de vil ta utdanning på universitet eller høyskole, mot 61 % på landsbasis.

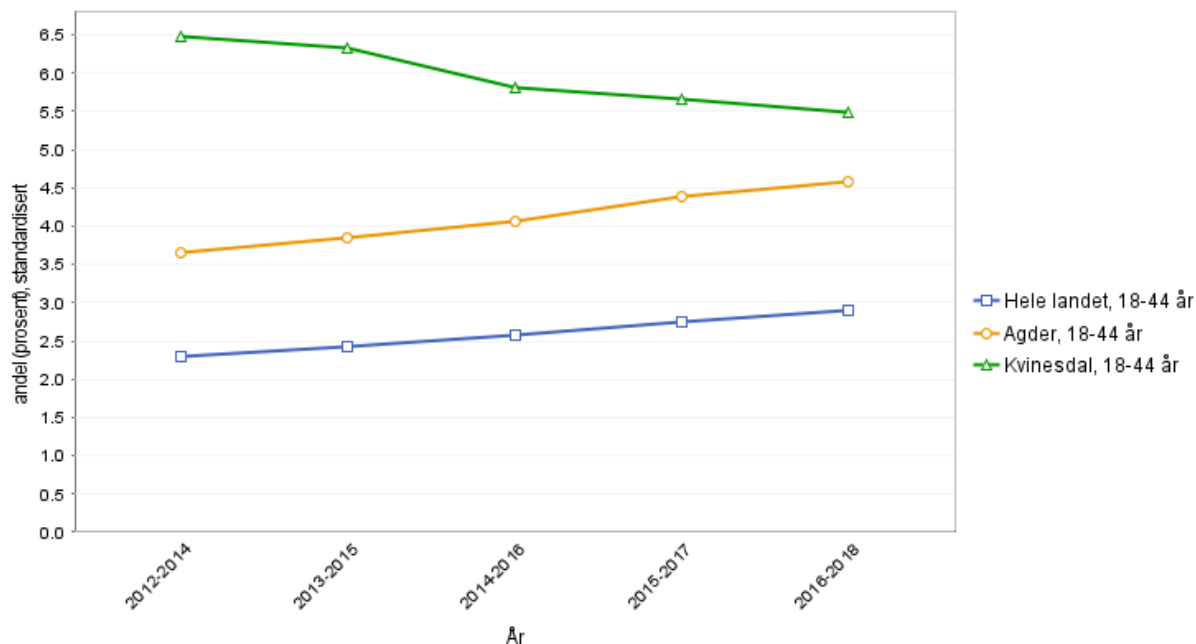
2.4 Utenforskap, mestring og mangfold

Mange faller utenfor samfunnsarenaer som er svært viktige:

- De fullfører ikke utdanning
- De faller utenfor arbeidslivet
- De sliter med psykiske problemer
- Er utenfor de sosiale nettverkene og andre arenaer

Kvinesdal har et høyt antall uføre (NAV Lister). Bakgrunnen er sammensatt, men må sees i sammenheng med at kommunen har en aldrende befolkning og et næringsliv basert på industri som ofte er forbundet med yrker med stor slitasje. Sistnevnte gjør at mange ofte er ufaglærte og har vanskelig for å komme inn igjen i arbeidslivet. Uføretallene stiger mye grunnet muskel- og skjelettplager og psykiske lidelser (NAV Lister).

Mottakere av uføreytelser 18-44 år 2012-2018 Kvinesdal, Agder og landet

Av figuren ovenfor ser vi at Kvinesdal ligger over både fylkes- og landsnittet i forhold til andelen i prosent av befolkningen i alderen 18-44 år som mottar uføreytelser, dvs. stønadsordninger for å sikre inntekt til livsopphold som har fått inntektsevnen varig nedsatt på grunn av sykdom eller funksjonshemning. Gjennomsnittet for 2016-2018 for kommunen var på 5,5 % mot 4,6 i Agder og 2,9 % på landsbasis.

Læringsresultat i skolen måles ved resultater på nasjonale prøver. I tabellene under fremgår resultatene for nasjonale prøver 2016-2021 for henholdsvis 5. trinn og ungdomstrinnet.

Nasjonale prøver 5. trinn

Engelsk	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Kvinesdal kommune	48	50	50	49	48
Nasjonalt	50	50	50	50	50
Lesing					
Kvinesdal kommune	48	50	48	48	46
Nasjonalt	50	50	50	50	50
Regning					
Kvinesdal kommune	51	50	51	48	50
Nasjonalt	50	50	50	50	50

Nasjonale prøver ungdomstrinnet

Engelsk	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Kvinesdal kommune	48	50	50	49	48
Nasjonalt	50	50	50	50	50
Lesing					
Kvinesdal kommune	48	50	48	48	46
Nasjonalt	50	50	50	50	50
Regning					
Kvinesdal kommune	51	50	51	48	50
Nasjonalt	50	50	50	50	50

Samlet ser vi at elevene i Kvinesdal ligger omtrent på landsgjennomsnittet, men med noen variasjoner knyttet til fag, og da særlig lesing både på 5. trinn og ungdomstrinnet.

Grunnskolepoeng er et mål som regnes ut av alle avsluttede karakterer som føres på vitnemålet, legges sammen og deles på antall karakterer slik at man får et gjennomsnitt. Deretter ganges gjennomsnittet med 10 (Skoleportalene, Utdanningsdirektoratet). Tabellen viser gjennomsnittlig grunnskolepoeng i perioden 2015-2020.

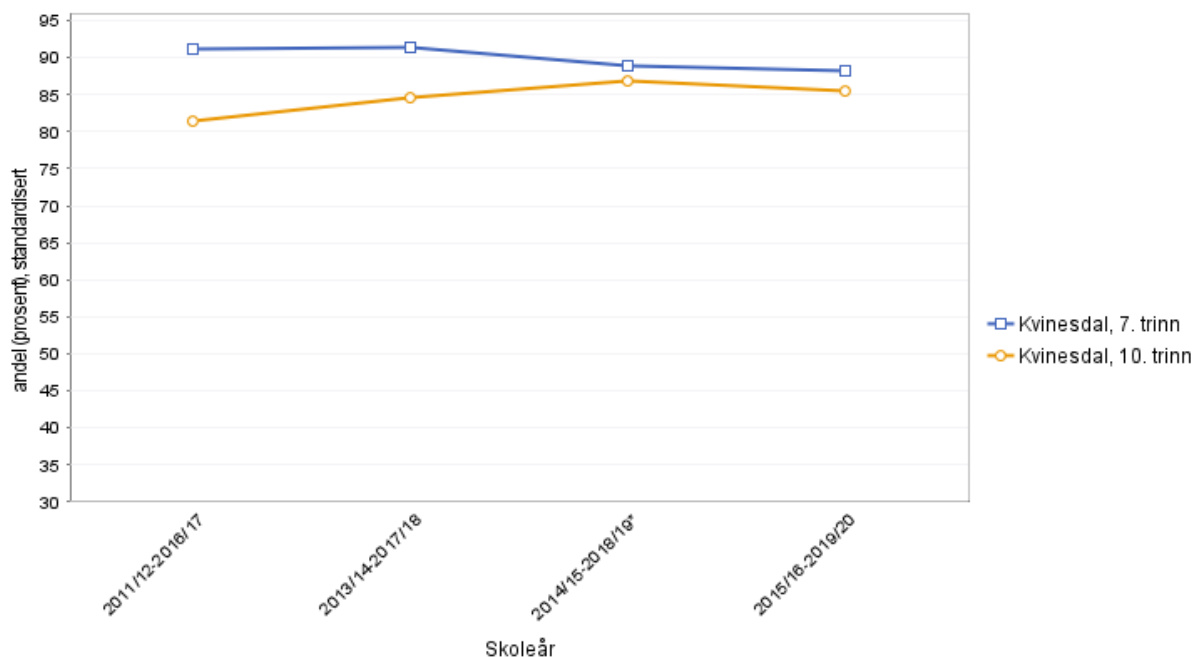
	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
Kvinesdal	40,1	41,7	41,9	40,3	39,5
Nasjonalt	41,2	41,4	41,8	42,0	43,2

Fra 2018 ser vi en utvikling der Kvinesdal ligger noe bak landsgjennomsnittet når det gjelder grunnskolepoeng. Resultatene svinger også her litt fra år til år.

Som grunnskoleeier påhviler det kommunen å sørge for at alle elever har et trygt og godt læringsmiljø som bidrar til helse, trivsel og læring.

For barn og unge er skolen en viktig sosial arena. Trivsel på skolen er en av flere faktorer som påvirker elevenes motivasjon for å lære. Høy trivsel vil kunne bidra til å forebygge frafall i skolen (SSB). Figuren under viser trivsel på skolen for 7. og 10. trinn (femårige tall).

Trivsel på skolen for 7. og 10. trinn Kvinesdal.

Elevundersøkelsen (Skoleportalen, Utdanningsdirektoratet) viser at det er ulik grad av trivsel på de ulike skolene i kommunen og at det er mindre variasjoner fra år til år.

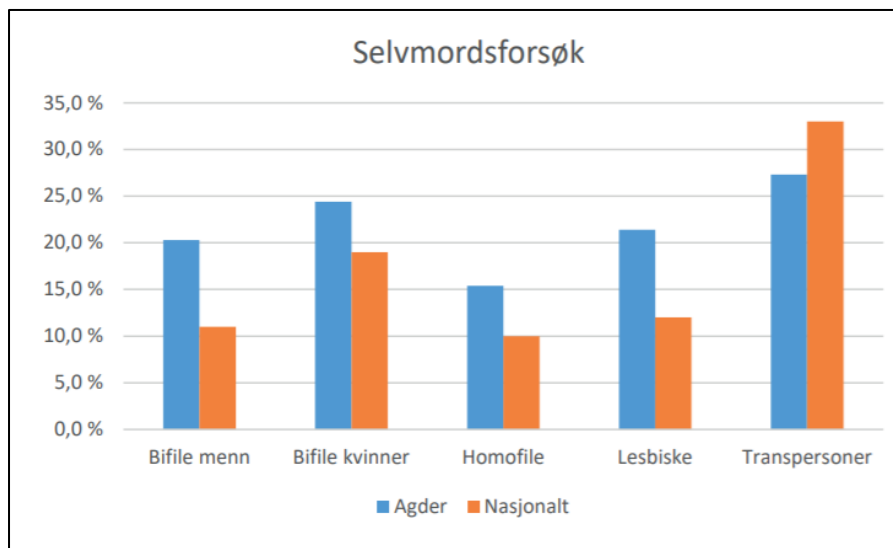
Som tidligere omtalt har frafallet i videregående skole i Kvinesdal vært stabilt de senere årene og var på 19 % for perioden 2016-18. Gjennomføringsgraden i videregående skole har vært svakt økende og har de senere årene holdt seg på 79-80 %.

Mangfold handler om retten til å møte andre mennesker som den man er, uten å møte diskriminering. Vi kan prate om ulike typer mangfold:

- *Flerkulturelt mangfold*: Handler om likeverd og å bli sett på som Kvindøl uavhengig av etnisk bakgrunn, kulturelle tradisjoner eller tro og livssyn.
- *Kjønns- og seksualitetsmangfold*: Handler om likeverd og frihet til selv å bestemme hvordan en vil uttrykke sin identitet, og til fritt å kunne forelske seg og leve sammen med en annen, uavhengig av kjønnsuttrykk, kjønnsidentitet og seksuell orientering.
- *Funksjonsmangfold*: Handler om å bli sett på som et fullverdig menneske, hvor nedsatt funksjonsevne ikke er en egenskap, sykdom, skade eller lyte ved individet, men en praktisk barriere som kan senkes gjennom tilrettelegging og praktiske grep.

- **Interseksjonalitet:** Handler om mennesker med sammensatte identiteter, hvor skeiv status innvirker og samspiller med alder, kjønn, seksuell praksis, grad av funksjonsevne, klasse, etnisitet, religion og kulturell tilhørighet.

I følge levekårsstudien over skeives levekår på Agder i 2018, er det flere bifile menn og kvinner, homofile og lesbiske på Agder som oppgir selvmordsforsøk sammenlignet med landet for øvrig. Dette fremkommer av figuren under (Likestillingssenteret).

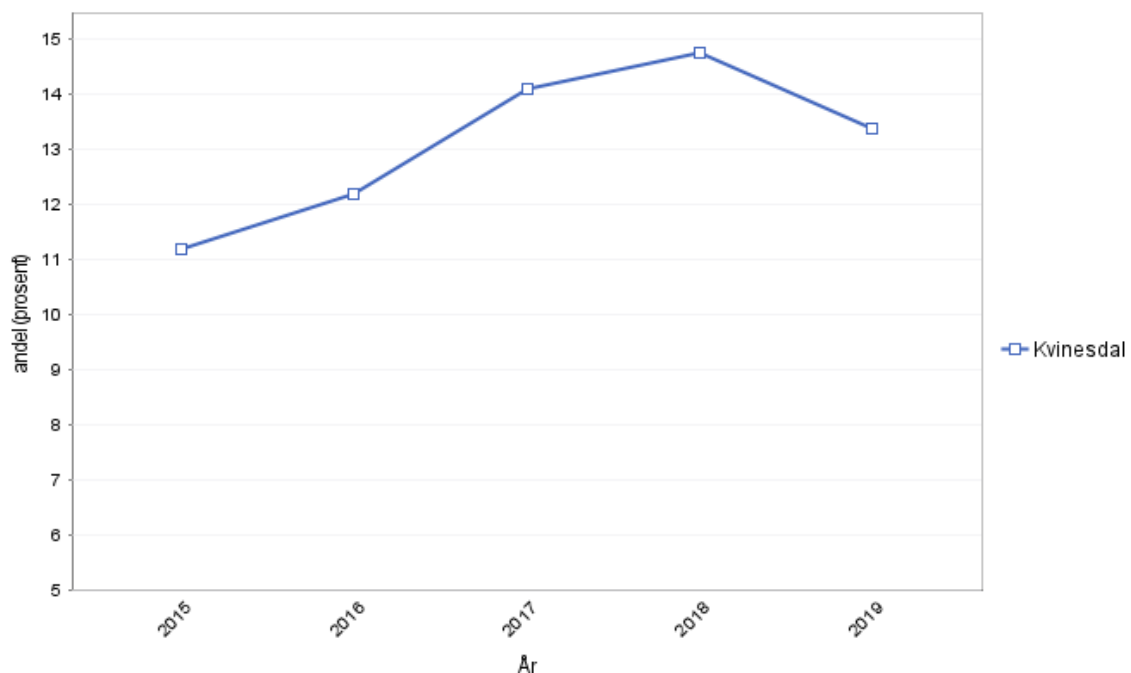
2.5 Bosituasjon

Bolig blir regnet som den fjerde velferdspilaren sammen med helse, utdanning og arbeid (NOU 2011:15 *Rom for alle – En sosial boligpolitikk for framtiden*). Å bo trang kan påvirke fysisk og psykisk helse.

Trangboddhet er en av flere indikatorer på redusert bokvalitet. En vanskelig bosituasjon kan påvirke barn og unges levekår og helse; det påvirker skolepresentasjoner og deres sosiale liv. Vedvarende lav bokvalitet og langvarig leie av bolig øker sannsynligheten for at barn ikke tar med venner hjem.

I 2019 var det 13 % i aldersgruppen 0-17 år som bodde trangt i Kvinesdal. Andelen på fylkesnivå var 14 % og landsbasis 19 %. Figuren under viser små endringer i trangboddhet for aldersgruppen 0-17 år for perioden 2015-2019.

Andelen som bor trangt 0-17 år 2015-2019 Kvinesdal.

Andelen leietakere på boligmarkedet har de senere årene vært relativt stabil. I 2019 utgjorde leietakere 17,9 % av husholdningene. Det vil si at 82,1 % av alle husholdningene i Kvinesdal eide egen bolig i 2019 mot landsgjennomsnittet på 76,8 %.

Eneboliger utgjør klart den største boligtypen i Kvinesdal. I 2019 var ca. 85 % av alle boenheter i Kvinesdal eneboliger.

Andelen eldre i kommunen vil øke betydelig. Mange eldre bor i dag langt fra servicetilbud. Det vil være økt behov for tilrettelagt bo- og tjenestetilbud i kommune. På grunn av den forventende befolkningsutviklingen må det påregnes økt behov for flere lettstelte sentralt beliggende leiligheter i Liknes og de mest folkerike grendesentraene. Dette vil måtte håndteres i arealplanleggingen. Skal vi få til god lokalisering og utforming av bygg, sambruk og samordning av arealer og tjenester samt hensiktsmessig bruk av virkemidler og teknologi krever det både tverrfaglig jobbing innad i kommunen og god samarbeid med private aktører.

Nabolaget er en viktig arena i barns oppvekst. Lokalsamfunnet kan være både en ressurs og en utfordring. For en spredtbygd kommune som Kvinesdal vil det kunne være utfordringer med lange avstander til fritidstilbud for unge. I tillegg mangler mange veier fortau, gang- og sykkelveger, bredd og lys. Det kan også være begrenset med møteplasser og dårlig med kollektivtransport. I Ungdata-undersøkelsen fra 2019 svarte 32 % av ungdomsskoleelevene at de opplevde at tilbudet var bra i forhold til lokaler for å treffe andre unge på fritida. Tilsvarende tall for Agder og landet var henholdsvis 61 og 49 %. I samme undersøkelse svarte 45 % av ungdommene at de var fornøyd med kollektivtilbudet i kommunen, mens henholdsvis 61 og 63 % av ungdommene i Agder og landet var fornøyd.

2.6 Indikatorer for kjønnslikestilling

Gjennom ulike indikatorer kartlegger SSB hvordan det går med kjønnslikestillingen i landets kommuner. I tabellen nedenfor fremgår data fr 2019 for henholdsvis Kvinesdal, Vest-Agder og landet.

År 2019	Kvinesdal	Vest-Agder	Landet
Andel barn 1-5 år i barnehage (prosent)	89,2	90,9	92,1
Andel menn blant kommunestyrerepresentanter (prosent)	63,0	64,0	61,0
Andel kvinner blant kommunestyrerepresentanter (prosent)	37,0	36,0	39,0
Andel menn med høyere utdanning (prosent)	14,9	26,6	30,1
Andel kvinner med høyere utdanning (prosent)	24,6	35,2	38,8
Andel menn (20-66 år) i arbeidsstyrken (prosent)	78,1	77,7	80,1
Andel kvinner (20-66 år) i arbeidsstyrken (prosent)	74,9	72,5	75,4
Gjennomsnittlig bruttoinntekt, menn (kr)	530600	531900	567400
Gjennomsnittlig bruttoinntekt, kvinner (kr)	337200	357900	397500
Andel sysselsatte menn (20-66 år) som jobber deltid (prosent)	13,1	16,4	14,7
Andel sysselsatte kvinner (20-66 år) som jobber deltid (prosent)	60,1	47,1	37,3
Andel fedre som tar hele fedrekvoten eller mer av foreldrepengeperioden	44,4	51,6	62,2
Grad av kjønnsbalansert næringsstruktur (skår)	0,40	0,56	0,60
Andel menn blant sysselsatte (20-66 år) i offentlig sektor (prosent)	18,3	27,2	29,7
Andel kvinner blant sysselsatte (20-66 år) i offentlig sektor (prosent)	81,7	72,8	70,3
Andel menn blant sysselsatte (20-66 år) i privat sektor (prosent)	73,0	65,3	63,3
Andel kvinner blant sysselsatte (20-66 år) i privat sektor (prosent)	27,0	34,7	36,7
Andel menn blant ledere (20-66 år) (prosent)	64,8	66,4	63,2
Andel kvinner blant ledere (20-66 år) (prosent)	35,2	33,6	36,8
Grad av kjønnsbalanse i utdanningsprogram på videregående skole (skår)	0,60	0,65	0,67

Vi ser at Kvinesdal skiller seg klart ut fra både Vest-Agder (foreligger ikke data for Agder) og landet, når det gjelder andelen med høyere utdanning, særlig blant menn. Et annet forhold som skiller seg klart ut er andelen kvinner som arbeider deltid i Kvinesdal jamført med tidligere Vest-Agder fylke og landet.

2.7 Natur og rekreasjon

Nærmiljøet er viktig for folkehelsa. Mange tilbringer det meste av sin fritid i eller i direkte tilknytning til boligen. Nærområdet er derfor det viktigste rekreasjonsområdet med en betydelig møteplassfunksjon. Flere studier har vist at grønne arealer bidrar til økt trivsel, rekreasjon og aktivitet som igjen bidrar til økt livskvalitet og god folkehelse.

Kvinesdal kommune er rik på utmarks- og skogsarealer som kan brukes til rekreasjon. Det er likevel viktig å sikre nødvendige grøntarealer i tilknytning til eksisterende boområder ved fortetting og at det tas hensyn til dette ved planlegging av nye boområder. I tillegg er det viktig å sikre korridorer til omkringliggende grøntarealer (nærturområder).

2.8 Frivillig sektor

I Frivillighetsregisteret er det registrert 93 organisasjoner som driver frivillig virksomhet i Kvinesdal.

Frivilligheten er en frittstående sektor og en viktig medspiller for å møte ulike samfunnsutfordringer som f.eks. klima, helse og sosiale utfordringer.

Frivilligheten har en verdi i seg selv, og mangfoldet i frivillig sektor er med å øke deltakelse i lokalsamfunnet.

Det er utarbeidet et eget grunnlagsdokument som ser nærmere på kultur- og fritidstilbud i Kvinesdal.

3.0 Resultater fra innbyggerpanel Kvinesdal 2040

I arbeidet med utforming av ny samfunnsdel ble det etablert et digitalt innbyggerpanel for innbyggere over 15 år bosatt i kommunen. Deltakerne i panelet ble invitert til å delta i undersøkelser knyttet til utviklingen av Kvinesdalsamfunnet mot 2040. Formålet med undersøkelsene har vært å innhente kunnskap om befolkningens synspunkter om eget lokalsamfunn og hva som er viktig for dem til bruk i planarbeidet.

Innbyggerpanelet har besvart en spørreundersøkelse knyttet til helse og livskvalitet. I undersøkelsen ønsket vi å få belyst hvordan innbyggerpanelet stilte seg til følgende problemstillinger:

- Hva mener du er de største utfordringene for at alle innbyggerne skal kunne leve et godt og inkluderende liv i Kvinesdal i dag? Her ble blant utdanningsnivå, holdninger og fordommer, mangel på sosiale møteplasser, ensomhet og at barn og unge som trenger hjelp fanges opp trukket frem.
- Hvordan mener du Kvinesdalsamfunnet bør tilrettelegges for god helse og sunt psykososialt miljø blant ung (15-25 år) mot 2040? Her ble blant annet attraktive møteplasser for ungdom, tidlig innsats i barnehage, psykisk helsehjelp, motvirke mobbing og kulturarrangementer trukket frem.
- Hva mener du bør kjennetegne Kvinesdalsamfunnet for at det skal være et godt sted å bli gammel i frem mot 2040? Her pekte deltakere på blant annet raushet og rom for ulikheter, møteplasser, gode offentlige tjenestetilbud i hele kommune, flere eldreboliger, trygge arbeidsplasser og jobb til unge.
- Hvilke boligformer og/eller boområder tror du eldre (65+) vil foretrekke i fremtiden for at de skal kunne leve selvstendige liv? Her gikk sentrumsnære leiligheter med god tilgang til offentlig- og privat tjenestetilbud igjen, samt smartboliger, leiligheter i

- Hva er viktigst for at du skal trives i eget nærmiljø? Her ble blant annet pekt på gode turmuligheter, natur, gode venner og naboer, tilhørighet, jobb, nærscole, kulturtilbud, deltakelse i lokalsamfunnet, et inkluderende lokalsamfunn som støtter opp om hverandre.

4.0 Arbeidsgruppas anbefalinger i forhold til mål og strategier for satsingsområdet oppvekst og levekår

4.1 Mål

[illegible]

Oppvekst og levekår handler om hvordan vi har det. Det handler om våre relasjoner til andre mennesker, både familie, venner og mennesker generelt. Det handler om fysisk og psykisk helse, hvordan vi har det der vi bor, nærmiljøet og om vi føler oss trygge; fysisk, sosialt og materielt. Videre vil hvordan vi har det på jobb påvirke livskvaliteten på samme måte som det å stå utenfor arbeidslivet påvirker oss. Gjennom arbeid, utdanning og deltakelse i frivillige organisasjoner eller politiske aktiviteter kan vi bidra til fellesskapet og samtidig utvikle oss selv.

For at alle kommunens innbyggere skal kunne leve gode og inkluderende liv må Kvinesdal kommune aktivt jobbe for å fremme god livskvalitet og gode levekår. Arbeidsgruppa anbefaler derfor følgende hovedmålsetting innenfor satsingsområdet oppvekst og levekår:

I Kvinesdal er alle innbyggerne inkludert og opplever tilhørighet, trygghet og mestring.

Hovedmålet er anbefalt brutt ned på følgende delmål:

- I Kvinesdal er alle inkludert i utdanningsløp eller arbeidsliv.
- I Kvinesdal har alle mulighet til å delta på aktiviteter uavhengig av økonomi.
- Kvinesdal har trygge og allsidige bomiljøer og botilbud.
- Kvinesdal er et aldersvennlig lokalsamfunn.
- Tidlig innsats brukes som et sentralt virkemiddel innenfor alle tjenesteområder.
- Kvinesdal kommune har tilpassede og differensierte helse- og omsorgstjenester.
- Innbyggerne har gode forutsetninger for å ivareta egen helse, trivsel og livskvalitet.
- Innbyggerne er aktive deltakere i lokalsamfunnet.

4.2 Strategier

For å kunne realisere målene vurderer arbeidsgruppa at det bør utformes strategier knyttet til:

- Heve kvaliteten i skolen ytterligere for å legge til rette for livslang læring og mestring.
- Barnehagen prioriteres som forebyggende utviklingsarena gjennom høy kompetanse og kapasitet, med barnehageplass til alle som ønsker det.
- Styrke samarbeidet mellom barnehage og grunnskole samt mellom grunnskole og videregående skole.
- Sikre gode og tilstrekkelige lærlingeplasser.
- Samarbeid med næringslivet og utdanningsinstitusjoner om kompetansebehov.
- Bidra til et likestilt og inkluderende arbeidsliv ved å ansette flere i utsatte grupper.
- Legge til rette for at innbyggerne utnytter egne ressurser før de mottar ytelser.
- Legge til rette for at alle innbyggere gis mulighet til å være aktive brukere og aktører i kultur- og fritidslivet.
- Bruke boligpolitikken til å utvikle et variert og rimelig boligtilbud i hele kommune, herunder bistå vanskeligstilte slik at de kan eie sin egen bolig.

- Skape trygge og gode møteplasser som gir økt aktivitet og sosiale fellesskap på tvers av alder, livssyn, legning og etnisk bakgrunn.
- Legge til rette for at innbyggerne kan bo trygt i eget hjem så lenge som mulig.
- Legge til rette for trygge og inkluderende lokalmiljøer med funksjoner som dekker de daglige behov og gir grunnlag for et godt og meningsfullt liv.
- Legge til rette for aktiv deltakelse og involvering av eldre som ressurs i samfunns- og tjenesteutvikling og frivillig arbeid.
- Styrke hjemmetjenesten slik at eldre og personer med nedsatt funksjonsevne kan bo lengst mulig i eget hjem.
- Etablere lavterskeltilbud for eldre med fokus på aktivitet og ernæring.
- Forebygge og identifisere alle som står i fare for å falle utenfor.
- Gi tett, systematisk, langsiktig og tverrfaglig oppfølging til barn, unge og familier med særlige utfordringer.
- Øke bruken av velferdsteknologi for å forbedre brukernes mulighet til å mestre egen hverdag.
- Styrke samhandling mellom beslutningstaker, fagmiljø og brukere av helse-/omsorgstjenester.
- Styrke forebyggende og helsefremmede tiltak.
- Sikre god tilgjengelighet til grønnstruktur og nærfriluftsområder.
- Tilrettelegge for boformer og boområder som fremmer sosial kontakt og tilhørighet.
- Bevisstgjøre innbyggerne på hvordan de selv kan planlegge egne livsfaser.
- Sikre samhandling med frivillig sektor og bidra til at flere deltar i frivillig arbeid.
- Styrke sosial nettverksbygging for å fremme integrering og inkludering.
- Legge til rette for likeverdig deltakelse i informasjonssamfunnet.
- Legge til rette for nye måter for dialog og samarbeid med innbyggerne.